

הערך שברגש

הערכה לשם למידה בהקשרים חברתיים-רגשיים

יום עיון

התוכנית לתואר שני: הערכה בחינוך
2021

תהליכי למידה בקהילת למידה בית ספרית בהתהוות
ומידת השפעתם על תחושת המסוגלות העצמית של
המורות המשתתפות

מגישה: דלית סלמן
מנחה: פרופ' שוש לשם

המכללה לחינוך
בטכנולוגיה וכלכלה

מבוא

- האני מאמין שלי
- הניסיון האישי שלי
- מטרת המחקר: לזהות מהם תהליכי הלמידה המתרחשים בקהילת למידה בית ספרית בהתהוות וכיצד הם משפיעים על תחושת המסוגלות העצמית של המורות המשתתפות, אם בכלל?

התיאוריה החברתית-תרבותית

הידע האנושי הוא ידע חברתי-תרבותי

תהליך הלמידה במהותו הוא תהליך חברתי –
למידה היא השתתפות חברתית

קהילת למידה – הדרך הטובה ביותר לקיים תהליכי למידה

מסגרת מושגית

תהליך למידה כתהליך חברתי

SEL
מסוגלות עצמית
(CASEL, 2021)

תהליכי למידה
בקהילת למידה בית
ספרית (בהתהוות)

קהילות למידה
Communities
of Practice
(Wenger, 1998)

- המאפיינים הרגשיים-חברתיים התומכים בתהליכי למידה מיטביים
- תחושת המסוגלות העצמית (self-efficacy) כרכיב מרכזי ב-SEL
- יישום התיאוריה בהקשר של קהילות למידה

- המאפיינים של קהילות למידה עפ"י התיאוריה של ונגר
- תהליך הלמידה ויצירת ידע בקהילות למידה
- יישום התיאוריה בהקשר מערכות חינוך בכלל, ובבתי ספר בפרט.

מתודולוגיה

שאלת המחקר:

מהם תהליכי הלמידה המתרחשים בקהילת למידה בית ספרית בהתהוות, וכיצד הם משפיעים על תחושת המסוגלות העצמית של המורות המשתתפות, אם בכלל?

גישת המחקר: איכותנית/פרשנית

"חוקר איכותני המשמש כלי מחקר, לומד על ההיבטים המשמעותיים של המציאות מתוך מעורבותו במציאות הנחקרת ומהווה חלק בלתי נפרד מהחקירה... והוא מעורב כצופה משתתף...או כמוביל של קבוצת מיקוד" (שקדי, 2003, ע"מ 23-24).

אוכלוסיית המחקר

כלי המחקר

יומנים רפלקטיביים
(מורים)

תצפיות מפגשים
מוקלטים

יומן חוקר אישי

קבוצת מיקוד –
ראיון קבוצתי

מהלך המחקר

- קהילת הלמידה נפגשה אחת לשבועיים בזום, ביום ובשעה קבועים, המפגש הוקלט לצורך תצפית.
- הרציונל נבנה "תוך כדי תנועה".
- בסיום כל מפגש, המורות כתבו רפלקציה אישית.
- כתיבת יומן "מסע" אישי המתאר את התחושות, המחשבות והתובנות שלי לגבי בניית קהילת הלמידה, התכנים שאני מעבירה, קשיים שאני נתקלת בהם, אופן ההשתתפות של המורות ותהליך הלמידה האישי שלי כמנחה.
- אתיקה – שמירה על פרטיות, אנונימיות, מציאת שביל הזהב בין המעורבות שלי בקהילה להיותי חוקרת.

ניתוח נתונים

ראיון קבוצתי – ניתוח איכותני
(תימות, קטגוריות, קשרים)

1

2

ניתוח תוכן – יומנים
רפלקטיביים

ניתוח תוכן – יומן
חוקר אישי

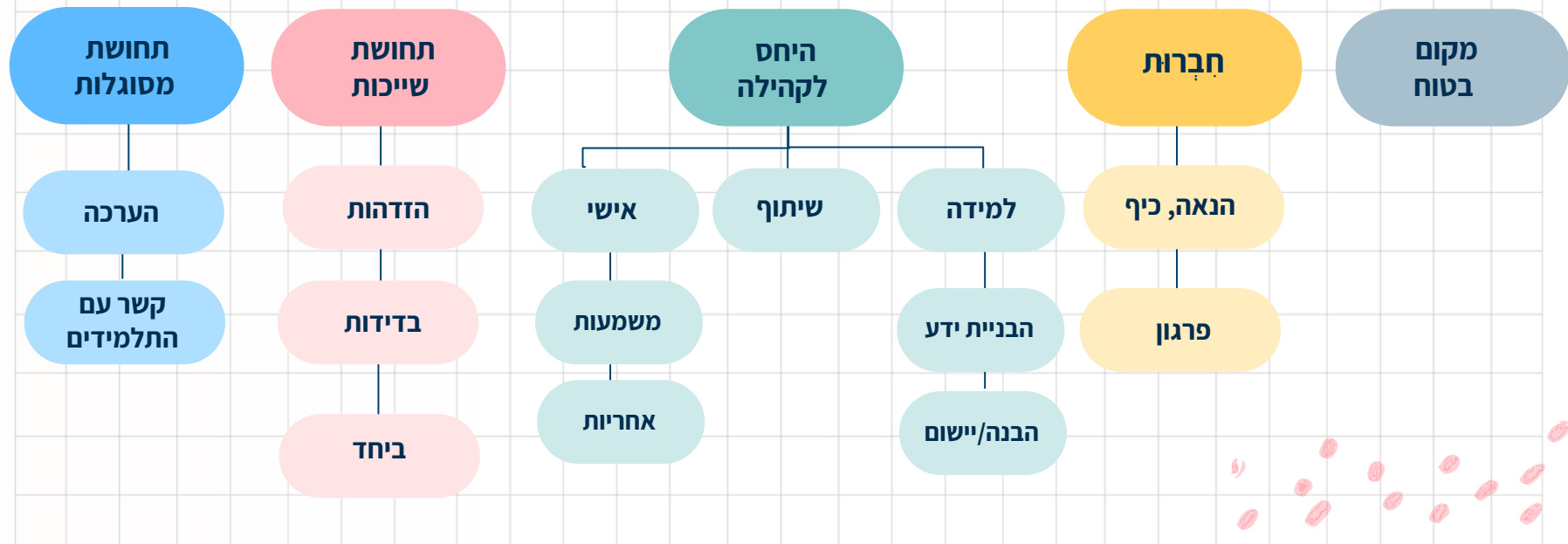
4

3

ניתוח תצפיות של
מפגשי הזום

עץ קטגוריות

ממצאים ראשוניים – תהליכי למידה

שיתוף

ע': "גם אצלי זה קורה מלא, כן. אני שואלת נגיד שאלה ככה חזקה ואז אני אומרת להם לא משנה מה, רק תגידו. רק תזרקו. מהטעות ככה אני לומד. ואז הם אומרים, אומרים ואף פעם אני לא אומרת לא, זה לא נכון. אני אומרת יופי, עוד תשובה. יופי. מצוין. עוד. כאילו שגם טעות זו גם תשובה".

ש': "אני מבינה מה את אומרת ואני רוצה להגיד שהרבה פעמים בסיטואציה כזאת בתוך הכיתה יש לפעמים פחד לבטל תשובה כזאת כדי לא לגרום לילדים להיסגר".

הבניית ידע משותפת

ג': "אני חושבת בהערכה זה חשוב שאה...רואים דברים אחרים, לא רק מבחן ואולי יש דברים שהם יכולים לעשות".

ע': "אני דווקא חושבת שבהערכה צריך קודם כל להעריך איזה אדם אתה".

יישום והבנה

ג': "...אבל לפעמים, המוטיבציה החיצונית, לגרום למישהו לעשות משהו והחוייה של לעשות את זה..זה טוב לפעמים לילדים. ואחרי הם מרגישים שעשו משהו טוב...וזה מתחיל ממשהו חיצוני אבל יכול...אה... like push them to do something and then they feel good about it. ואני חושבת שזה גם לפעמים חשוב.

ש': "אז ממש הרגשתי שהקרבה איתם כאילו הורסת להם את אה...המוטיבציה הפנימית להצלחה לבד".

ממצאים ראשוניים

תחושת שייכות/בדידות

ע': "...אנחנו מתנסות בזה ביחד, את מובילה את זה
כמו שמ' אמרה... את המובילה אבל אנחנו עושות
את זה ביחד..."

ש': "מ', אני חושבת שעיקר הקושי בא מהמקום הזה
שאת לבד. כי יכול להיות שאם היית בקבוצה נגיד
של הבנות שעובדות איתך באותה שכבת גיל, אז
היה לכם אולי יותר גב או כוח לעשות את השינוי
הזה..."

חברות

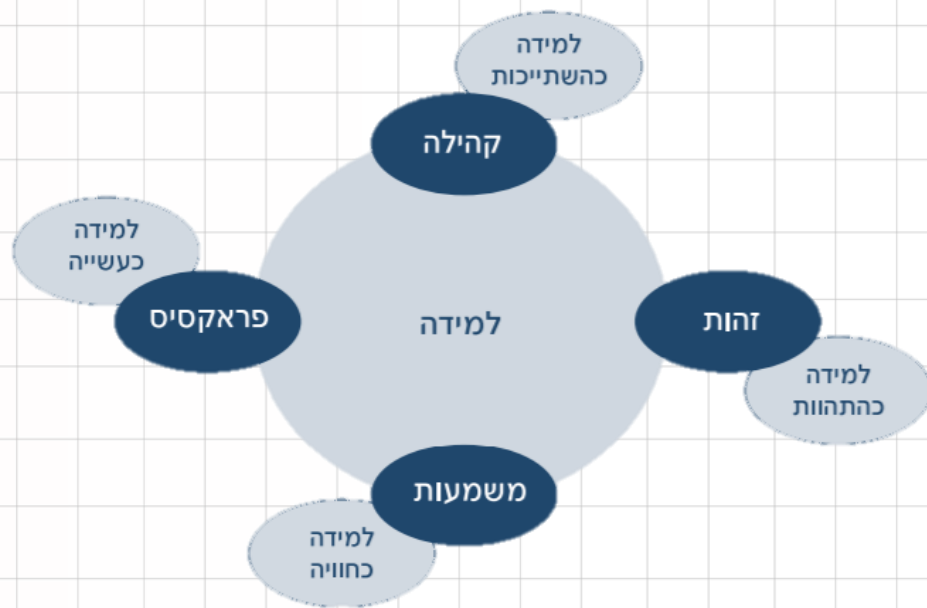
ש': "אני יכולה להגיד שלי באופן אישי כמובן
הרגשתי הכי בנוח. עם כל הקושי של המפגשים
ושל הזמן ושל השעה, אני חושבת שהמקום הזה
שאתה יכול רגע שנייה לפגוש אנשים מחוץ
למסגרת מאד מאד תורם... גם ברמה האישית
והבניאישית..."

מקום בטוח

ש': "כן אתן כאילו מכירות אותי. אני ישר
מוותרת. אני ישר נמסה ואני ישר
כאילו...כן...זהם יודעים לזהות את החולשה
שלי בדבר הזה."

ד': "אני מאד מזדהה עם זה. גם אני הרבה
פעמים מרגישה שאני עוזרת כי אין לי כוח
להאבק או לראות אותם נאבקים..."

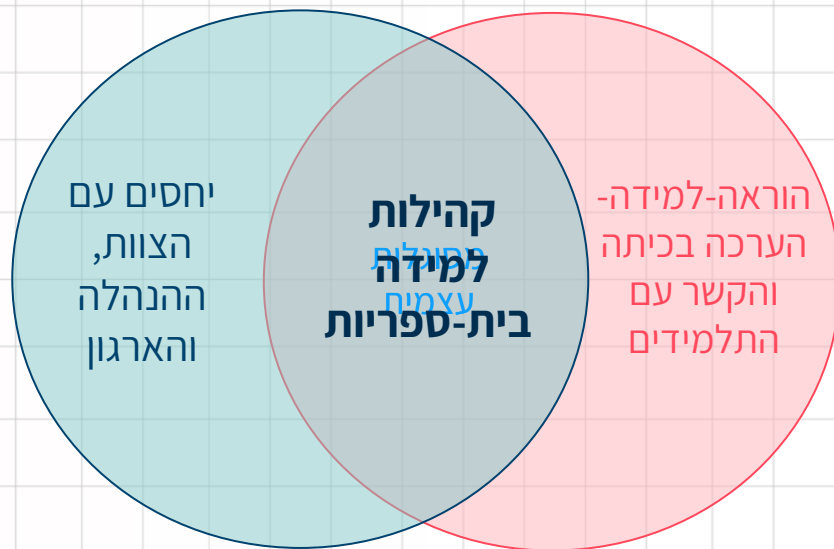
תובנות ראשוניות – תהליכי למידה

1

המורות דיברו במישרין ובעקיפין על תחושת שייכות לקהילה, על הזהות המקצועית והאישית שלהן כמורות, כאימהות וכבני אדם בכלל, הן דיברו על המשמעות שהן נותנות לנושאים שעלו בשיח בקהילה, על החוויה שלהן בתוכה ועל דברים שהיו קיימים וגם חסרים להן ביישום ובעשייה בבית הספר. בחיבור של כל התמות האלו, נמצאת הלמידה.

תובנות ראשוניות – מסוגלות עצמית

2

לפי החלוקה שעשו פרידמן וקס, קהילת למידה בית-ספרית אשר עוסקת בפרקטיקות הוראה **יכולה** להיות ממוקמת ב"תפר" שבין שתי המערכות החברתיות בהן פועל המורה ולהשפיע באופן ישיר על תחושת המסוגלות של המורות המשתתפות בה.

רשימה ביבליוגרפית (זמנית)

בניה, י', יעקובזון, י' וצדיק, י' (2013). **קהילה מקצועית לומדת בבית הספר**. מכון אבני ראשה.

[file:///C:/Users/IMOE001/Downloads/%D7%A7%D7%94%D7%99%D7%9C%D7%94%20%D7%9E%D7%A7%D7%A6%D7%95%D7%A2%D7%99%D7%AA%20%D7%9C%D7%95%D7%9E%D7%93%D7%AA%20%D7%91%D7%91%D7%99%D7%AA%20%D7%94%D7%A1%D7%A4%D7%A8%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/IMOE001/Downloads/%D7%A7%D7%94%D7%99%D7%9C%D7%94%20%D7%9E%D7%A7%D7%A6%D7%95%D7%A2%D7%99%D7%AA%20%D7%9C%D7%95%D7%9E%D7%93%D7%AA%20%D7%91%D7%91%D7%99%D7%AA%20%D7%94%D7%A1%D7%A4%D7%A8%20(1).pdf)

ונגר, א' (2006). **קהילות של פראקסיס** (תרגום: ב' אופנהיימר, ד' בנימיניוה, שפיגל-עמנואל). אנאליזה ארגונית, גיליון 11, ע"מ-7-21. מכון צפנת.

שקדי, א' (2003). **מילים המנסות לגעת**. מחקר איכותני- תאוריה ויישום. תל-אביב: רמות.

CASEL. (2018). **What is SEL?** Available at: <https://casel.org/what-is-sel/>

Friedman, I. A. & Kass, E. (2002). **Teacher self-efficacy: a classroom-organization conceptualization**. Teaching and Teacher Education 18, 675-686. [http://doi:10.1016/S0742-051X\(02\)00027-6](http://doi:10.1016/S0742-051X(02)00027-6)

Wegner, E. (1998b). **Communities of Practice: Meaning, Learning and Identity**, Cambridge University Press

תודה!